

MINISTERUL PENTRU
ÎNTEPRINDERILE MICI ȘI
MIJLOCII ȘI COOPERAȚIE

*Silvia GIORNEI,
Ministru pentru întreprinderile mici și mijlocii și cooperatie*

Dezvoltarea și consolidarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii – calea spre dezvoltarea economică durabilă

În anul 2001, Comisia Europeană lansa Comunicarea „**O Europă durabilă pentru o lume mai bună – Strategia Uniunii Europene pentru dezvoltare durabilă**“, sub motto-ul celei mai cunoscute definiție a dezvoltării durabile, cea a Raportului Brundthland din 1987, realizat sub egida ONU: **dezvoltarea durabilă este dezvoltarea, care permite satisfacerea necesităților prezente, fără a compromite abilitățile generațiilor viitoare de a-și satisface propriile cerințe.** Strategia de la Gothenburg din 2001, este o strategie pro productivitate, inovare și competitivitate, care promovează creșterea locurilor de muncă și respectă mediul în integralitatea sa. În calitate de semnatară, în anul 1992, a declarației de la Rio, UE, a prezentat în cadrul reuniunii internaționale din 2002, organizată de ONU, având ca subiect **Dezvoltarea durabilă, această abordare strategică.**

Este recunoscut că pentru obținerea rezultatelor scontate pe termen lung este necesară conjugarea tuturor eforturilor în realizarea **sinergiei necesare** între creșterea economică, coeziunea socială și protecția adecvată a mediului.

Viziunea pozitivă asupra viitorului – o societate prosperă și mult mai dreaptă, în care mediul este mult mai curat, mult mai sigur și mult mai sănătos – poate fi asigurată printr-o politică socială și de mediu bazată pe performanțe economice, progres social și eficiență.

În cadrul acestei strategii **întreprinderea** joacă un rol determinant, ținând cont că **spiritul antreprenorial a căpătat o dimensiune europeană.**

În acest context, întreprinderile mici și mijlocii, sunt recunoscute:

- ca fiind viitorul creșterii economice durabile;
- un sector dinamic, care conduce la creșterea economică și crearea de locuri de muncă; extinderea comerțului și dezvoltarea tehnologică, și pot fi asimilate cu adevărate vehicule de dezvoltare economico-socială.

Acestea relevă elasticitatea activității IMM la factorii schimbării, ceea ce demonstrează caracterul complex, multidimensional al dezvoltării durabile.

Experiența românească, a ultimilor treisprezece ani, de planificare strategică oferă exemple remarcabile: Schița privind tranziția la economia de piață în România (aprilie-mai 1990), Strategia Națională de pregătire a aderării României la Uniunea Europeană (Snagov

1995), Strategia Națională de dezvoltare economică și socială a României pe termen mediu 2001-2004 (Snagov 2000).

În toate aceste documente exprimă, în fapt, acordul societății românești pentru dezvoltare durabilă și prin trecerea la economia de piață, aderarea la Uniunea Europeană și participarea la circuitul global al dezvoltării umane.

Abordarea strategică a României, la orizontul anului 2010, prezintă în fapt un exercițiu de compatibilizare a României cu spiritul european sumat globalizării. Forumul de astăzi se poate constitui într-un consens național de îmbinare a politicilor sectoriale, prin care se vor defini și seta prioritățile, se vor dimensiona posibilitățile și se vor cunoaște circumstanțele, astfel încât realizarea obiectivelor strategice sectoriale să conducă la obținerea rezultatelor scontate de dezvoltare durabilă.

Îngemănarea între globalizare și liberalizare, combinată cu avansarea rapidă a comunicațiilor și tehnologiei informației, creează o nouă dinamică a producției, dezvoltării antreprenoriale și competiției internaționale. Aceste schimbări cer o abordare holistică și integrată a dezvoltării întreprinderilor, corespunzător multitudinii de factori ce subliniază creșterea și competitivitatea acestora. Ele implică, de asemenea, necesitatea ca țările să formuleze strategii de dezvoltare a întreprinderilor, care să țină seama de rolul sectorului privat și de cel al Statului, ca și de interacțiunea dintre acestea. Interacțiune care, la rândul ei, își găsește câmp de exprimare în termenul atât de specific fertil al cooperării și dialogului cu **reprezentanții cei mai fideli ai dezvoltării dinamice – întreprinderile mici și mijlocii (IMM)**.

IMM-urile au devenit actori esențiali în procesul dezvoltării economiei, numărul lor mare (peste 90% din totalitatea întreprinderilor în marea majoritate a țărilor) și implicarea într-o largă gamă de acțiuni - de la oferirea de bunuri și prestarea de servicii, la activități de producție pentru export - le autorizează importanța economică și socială deosebită. IMM-urile oferă cadrul cel mai generos de exercitare a liberei inițiative, antreprenoriale cu efect asupra dezvoltării și exprimării coerente a clasei de mijloc. Prin efectul „propriului exemplu” se va genera astfel, apariția de noi întreprinderi, utilizând resursele.

Adesea, IMM-urile sunt promotoarele schimbărilor tehnologice datorită capacității de inovare a acestora. Mărimea lor relativ mică le intensifică nevoile, la fel ca și capacitatea de a se adapta și schimba la noile provocări. „Condamnată” să fie inovative și competitive pentru a se dezvolta și a supraviețui, IMM-urile trebuie să fie „antreprenoriale” pentru a exploata noi oportunități sau noi domenii. Ele joacă de aceea un rol important în generarea de „câmpuri verzi” pentru investiții în noi domenii și pentru expandarea afacerilor existente.

IMM-urile au un impact major în ceea ce privește situația socială a unei țări, fiind, datorită dinamismului și flexibilității lor, determinante pentru crearea de noi locuri de muncă. Practic, în toate țările, IMM-urile oferă cele mai multe locuri de muncă, în timp ce întreprinderile mari tind să le restrângă. Astfel, în multe țări dezvoltate și nu numai - această ultimă tendință poate fi o sursă de îngrijorare. IMM-urile continuă să fie, așadar, principalul, dacă nu singurul, furnizor de noi locuri de muncă.

Ca o precondiție pentru dezvoltarea cu succes a unei întreprinderi, în special mici și mijlocii, guvernarea trebuie să stabilească **mediul macroeconomic potrivit, în același timp deferent, transparent, stabil și legal**.

Este de datoria guvernării ca, dezvoltând infrastructura fizică necesară, promovând cunoștințe și aptitudini - inclusiv în colaborare cu sectorul privat - să producă schimbări

structurale în economie. În cooperare cu sectorul privat, sectorul de stat poate produce creatori de locuri de muncă în locul „căutătorilor” de locuri de muncă. În plus, împreună cu alte guverne, în procesul adâncirii integrării și globalizării, se poate dezvolta colaborarea regională, de exemplu prin încurajarea rețelei agențiilor de sprijin pentru IMM, pentru a monitoriza activitățile comune și a obține profit prin sprijinirea domeniului afacerilor în servicii, ca și a cooperării între firme.

Experiența a arătat că, în absența unei politici coerente de mediu, globalizarea producției și desfacerea pe piețe locale, ca parte a politicilor de liberalizare sau a ajustării programelor structurale au avut efecte adverse asupra structurii întreprinderilor, în special în sectorul IMM. Aceste consecințe au condus la o situație în care IMM-urile au fost masiv distruse ori au pierdut teren în ceea ce privește competitivitatea. Este și cazul României care, abia în guvernarea actuală, a ridicat la rang de strategie politică activitatea IMM, o exemplificare a acestei preocupări fiind chiar ministerul specializat, consacrat domeniului. În fapt, este vorba aici despre instituționalizarea responsabilă a dialogului guvernare-sector privat, în sprijinul dezvoltării durabile, aspect asupra căruia ne vom opri în cele ce urmează.

O interacțiune efectivă și un dialog între Guvern și sectorul privat, incluzând ONG-urile, joacă un rol cheie în crearea unei politici-cadru coerente, a structurilor și măsurilor eficiente de sprijin pentru dezvoltarea sectorului IMM.

Departele de a inventa acum ceea ce este deja consacrat, ne revine misiunea armonizării politicilor noastre cu cele europene și mondiale. În acest context, România a adoptat în 2002 „**CARTA EUROPEANĂ PENTRU ÎNTEPRINDERILE MICI**”, în care sunt definite direcțiile de acțiune pentru consolidarea sectorului. Iată câteva repere ale acestui important document comunitar, care trebuie să fie avute în vedere în construirea strategiei noastre de dezvoltare durabilă.

Întreprinderile mici sunt coloana vertebrală a economiei europene, reprezentând peste 90 % din totalul IMM-urilor. **Ele reprezintă o sursă esențială de noi locuri de muncă și o pepinieră a ideilor de afaceri. Eforturile Europei de a pune bazele unei noi economii vor fi încununete de succes numai dacă micile întreprinderi vor fi considerate ca prioritate a agendei de lucru (s.n.).**

Aceste întreprinderi sunt cele mai sensibile la schimbările intervenite în mediul de afaceri. Ele sunt primele afectate de povara exceselor birocratice. De asemenea, tot ele sunt primele care înfloresc în urma inițiativelor de eliminare a birocrăției și de recompensare a succesului.

La Lisabona s-a stabilit obiectivul de a face din **Uniunea Europeană economia** cea mai competitivă și mai dinamică pe plan mondial, bazată pe acumularea de cunoștințe, **capabilă de o creștere economică sustenabilă** și care să asigure locuri de muncă mai multe și mai bune și o mai mare coeziune socială, deziderate reconfirmate în strategia de la Gothenberg.

Întreprinderile mici trebuie privite ca principale promotoare ale inovației și ocupării forței de muncă, precum și ale integrării europene sociale și locale.

Prin urmare, este necesară crearea unui mediu optim pentru întreprinderile mici și inițiativele antreprenoriale.

În dorința de a înlăptui aceste deziderate, parlamentarii europeni au decis asupra:

- recunoașterii aptitudinilor dinamice ale întreprinderilor mici de a răspunde noilor necesități ale pieței și de a oferi locuri de muncă;

- sublinierii importanței întreprinderilor mici în **susținerea dezvoltării sociale și regionale**, precum și faptul că sunt adevărate exemple de inițiativă și angajament;
- recunoașterii antreprenoriatului ca pe o aptitudine valoroasă și productivă la toate nivelurile de responsabilitate;
- aprecierii inițiativelor antreprenoriale de succes, care merită să fie recompensate pe măsură;
- considerării că unele greșeli sunt inerente inițiativelor responsabile și asumării riscurilor și că trebuie privite în primul rând ca experiențe din care se poate învăța;
- recunoașterii importanței informării, angajamentului și flexibilității în noua economie.

Dacă situația întreprinderilor mici în Uniunea Europeană poate fi îmbunătățită prin acțiuni de stimulare a spiritului antreprenorial, de evaluare a măsurilor existente și, la nevoie, de modificare a acestora în favoarea întreprinderilor mici și de impulsioneare a factorilor politici de decizie, pentru a lua în considerare necesitățile întreprinderilor mici, cu atât mai mult suntem datori a ne dovedi, la rândul nostru, capabili pentru:

- consolidarea spiritului inovator și antreprenorial, care ajută întreprinderile să facă față provocărilor viitoare;
- realizarea cadrului de reglementare, fiscal și administrativ, care să stimuleze activitatea antreprenorială și să îmbunătățească statutul întreprinzătorilor;
- asigurarea accesului pe piețe în baza unor cerințe cât mai puțin împovărătoare, care pot fi impuse fără a intra în contradicție cu obiectivele majore ale politicii publice;
- facilitarea accesului la cele mai bune rezultate din cercetare și la cea mai înaltă tehnologie;
- îmbunătățirea accesului la finanțare pe parcursul întregului ciclu de existență a unei întreprinderi. Se cuvine aici precizarea că, de regulă, ciclul de viață al unei IMM este scurt, dar acumulările în educația antreprenorială sunt de durata unei generații sau mai bine. Un exemplu este cel al Japoniei;
- îmbunătățirea permanentă a climatului economic, astfel încât în Uniunea Europeană – locul nostru atât de râvnit – să se ofere întreprinderilor mici cel mai favorabil mediu din lume;
- ascultarea sistematică a punctului de vedere al întreprinderilor mici;
- promovarea unui sprijin de cea mai bună calitate pentru afaceri.

Urmând exemplul statelor membre, iată de ce ne-am permis – și, de bună seamă, ați sesizat acest demers – am prezentat principiile-program ca pe propriile noastre principii.

În acest context, Guvernul României acționează pentru implementarea Cartei Europene a întreprinderilor mici, în conformitate cu cele **patru direcții strategice de dezvoltare ale sectorului IMM** redefinite în anul 2002, punând un accent deosebit pe **competitivitate și inovativitate, dezvoltarea spiritului antreprenorial și ameliorarea mediului de afaceri** ca urse esențiale ale dezvoltării durabile ale sectorului care vor converge către cei trei piloni ai dezvoltării durabile: pilonul economic, social și de mediu.

1. Dezvoltarea activităților productive și inovative ale IMM și creșterea competitivității sectorului IMM, în special prin:

- ▶ **Consolidarea capacității tehnologice a întreprinderilor mici, respectiv:**

- consolidarea programelor existente, care au ca scop promovarea diseminării tehnologiei în întreprinderile mici, precum și capacitatea întreprinderilor mici de a identifica, selecta și adapta tehnologii;

- încurajarea cooperării și schimbului tehnologic între întreprinderile de orice dimensiuni, mai cu seamă între micile întreprinderi europene, dezvoltând programe de cercetare mai eficiente, îndreptate către aplicarea comercială a cunoștințelor și tehnologiei; se vor concepe și adapta sisteme de calitate și certificare în întreprinderile mici. Este important ca brevetele comunitare să fie disponibile și ușor accesibile întreprinderilor mici;

- stimularea implicării întreprinderilor mici în cooperarea între companii la nivel local, național, european și mondial, precum și cooperarea între întreprinderile mici și instituțiile de învățământ superior și cercetare.

- încurajarea acțiunilor la nivel local și regional având ca scop constituirea de asocieri și rețele transnaționale, dezvoltarea cooperării paneuropene între întreprinderile mici utilizatoare de tehnologii informaționale, extinderea aplicării celor mai bune practici în acordurile de cooperare și sprijinirea cooperării întreprinderilor mici în vederea creșterii capacității acestora de a pătrunde pe piețele paneuropene și de a-și extinde activitatea pe piețele unor țări terțe.

► **Utilizarea modelelor de succes e-business și asigurarea unei asistențe de calitate pentru întreprinderile mici în special**

- încurajarea micilor întreprinderi în aplicarea celor mai bune practici și adoptarea modelelor de afaceri eficiente, care să le dea posibilitatea să se bucure de un progres real;

- crearea unor sisteme, rețele și servicii informaționale și de sprijinire a afacerilor, care să fie accesibile, flexibile, ușor de utilizat astfel încât să răspundă necesităților întreprinderilor;

- asigurarea accesului la consiliere și sprijin din partea mentorilor și membrilor rețelei Business Angels utilizând toate mijloacele de comunicare disponibile de care dispune întreprinderea.

2. Îmbunătățirea accesului IMM pe piețele externe, prin :

Întreprinderile mici sunt primele care resimt efectele benefice ale reformelor în curs din economie. În acest sens, trebuie continuate reformele în vederea constituirii cadrului necesar de a accede la Piața Internă, care să permită accesul nediscriminatoriu și echitabile a întreprinderilor mici. Aceste reforme vizează sectoare esențiale ale economiei, cum ar fi: comerțul electronic, telecomunicațiile, utilitățile, achizițiile publice și sistemele de plăți transfrontaliere.

În același timp regulile naționale trebuie să fie armonizate cu cele comunitare aplicate și implementate cu hotărâre astfel încât regulile concurențiale să fie respectate și să permită întreprinderilor mici să aibă toate șansele de a pătrunde pe noi piețe și de a concura în condiții echitabile.

Facilitarea accesului la diverse piețe prin crearea și furnizarea de informații relevante prin portaluri electronice, în scopul dezvoltării afacerilor electronice BtoB considerate un potențial de dezvoltare a serviciilor și de creare de noi locuri de muncă.

3. Promovarea culturii și spiritului antreprenorial prin:

► **Educația și instruirea întreprinzătorilor**

- introducerea modulelor specifice instruirii antreprenoriale în programele de învățământ preuniversitar și universitar în scopul cultivării spiritului și aptitudinilor antreprenoriale;

- încurajarea și promovarea inițiativelor antreprenoriale ale tinerilor prin programe corespunzătoare de pregătire a managerilor din întreprinderile mici;

- formarea formatorilor pentru disciplina antreprenorială.

► **Asigurarea calificării necesare – formarea continuă**

- susținerea dezvoltării de abilități adecvate pentru diferite activități economice adaptate necesităților ale întreprinderii în noile condiții de piață;

- dezvoltarea de programe adecvate atât în cadrul companiilor, cât și în instituțiilor de instruire;

- asigurarea de servicii de instruire și consultanță permanente în cadrul diferitelor rețele de servicii destinate IMM-urilor.

4. Crearea unui mediu de afaceri favorabil înființării, dezvoltării și consolidării IMM prin:

► **Inițierea mai puțin costisitoare și mai rapidă a afacerilor**

- alinierea practicilor naționale la cele comunitare în scopul diminuării cheltuielilor de înființare a întreprinderilor care să le permită acestora să se dezvolte în condiții comparative cu celelalte state;

- extinderea accesului la înregistrarea online și dezvoltarea procedurilor necesare în acest sens.

► **Legislație și reglementări mai bune**

- evaluarea procedurii naționale a falimentului într-un exercițiu de benchmarking comparativ cu statele membre;

- evaluarea reglementărilor naționale în procesul de armonizare legislativă în scopul determinării impactului acestora asupra întreprinderilor mici și întreprinzătorilor și eliminării barierelor de orice tip;

- continuarea procesului de armonizare legislativă prin emiterea și adoptarea de acte administrative ușor de utilizat, cu evitarea introducerii în legislația secundară de bariere de orice tip;

- analiza posibilității simplificării legislației referitoare la concurență pentru a reduce dificultățile întâmpinate de întreprinderile mici în procesul de conformare cu aceste prevederi legale;

- asigurarea transparenței administrației publice centrale și locale în procesul decizional – consultarea partenerilor sociali și a asociațiilor de reprezentare a sectorului.

Sistemul fiscal și aspectele financiare

Sistemul de impozitare trebuie armonizat pentru:

- a recompensa performanța,

- a încuraja întreprinderile noi,

- a favoriza extinderea întreprinderilor mici și crearea de locuri de muncă și

- a facilita crearea de întreprinderi mici și menținerea lor pe piață.

Evaluarea sistemului fiscal și a instrumentelor de stimulare a performanței individuale în raport cu statele membre este necesară pentru îmbunătățirea accesului la finanțare:

- se vor identifica și înlătura obstacolele care stau în calea formării unei piețe de capital prin implementarea Planului de acțiune pentru serviciile financiare și a Planului de acțiune pentru capitalul de risc;

- se vor îmbunătăți relațiile dintre sistemul bancar și întreprinderile mici, prin crearea unor condiții corespunzătoare de acces la credite și la capitalul de risc;
- se va îmbunătăți accesul la fondurile de preaderare din perspectiva pregătirii accesului la fondurile structurale și vor fi încurajate participările la instrumentele financiare comunitare și internaționale.

► **Dezvoltarea unei reprezentări mai puternice și mai eficiente a intereselor întreprinderilor mici pe plan național și la nivelul Uniunii Europene, prin:**

- analiza modului în care întreprinderile mici sunt reprezentate la nivelul Uniunii Europene și pe plan național, inclusiv prin dialogul social;
- coordonarea deschisă a politicilor naționale referitoare la întreprinderi și racordarea acestora cu programe și inițiative comunitare destinate întreprinderilor;
- monitorizarea și evaluarea anuală a evoluției sectorului;
- utilizarea unor indicatori eficienți pentru evaluarea evoluției astfel încât să fie evidențiate toate aspectele din existența unei întreprinderi care să poată conduce la îmbunătățirea adoptarea celor mai bune practici, în scopul sporirii performanțelor întreprinderilor;
- dezvoltarea de servicii suport pentru creșterea accesului informare a IMM-urilor și consultarea permanentă a acestora pe diferite teme de interes pentru acestea.

Iată, așadar, într-o scurtă trecere în revistă pe măsura timpului alocat intervenției de față preocupările ministerului nostru, ale Guvernului României, de compatibilizare a propriilor sale politici în domeniul IMM cu cele europene, și implicit cu cele inițiate la nivel global.

Și încă un ultim punct de reflecție: facem pași importanți spre societatea bazată pe cunoaștere, în care oamenii reprezintă factorul-cheie. O astfel de societate presupune informații de ultimă oră, aptitudini, cunoștințe și performanțe. Este în puterea omului de a crea și a utiliza cunoștințele într-un mod inteligent și eficient în condițiile unei schimbări continue a mediului de afaceri, lucru care contează cel mai mult. În scopul dezvoltării și maximizării acestor abilități, oamenii trebuie să dorească și să devină activi în a-și „conduce propria viață“.

De aceea, conștientizarea importanței pregătirii antreprenoriale, nu numai în rândul adulților, dar în aceeași măsură sau poate chiar mai mult în rândul tinerei generații, devine elementul cheie în asigurarea viitorul generațiilor următoare.

Criteriile și cerințele exprimate aici vor fi, de bună seamă, pilonii contribuției noastre la reliefarea strategiei naționale de dezvoltare durabilă la orizontul anilor 2020, prin care se va consolida locul și rolul României în viitoarea configurație europeană și mondială.